

Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy

14.–16. října 2019 v Praze

Školu českého jazyka a literatury pro pedagogy pořádá Akademie věd ČR, resp. Středisko společných činností AV ČR, ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR a Ústavem pro českou literaturu AV ČR již od roku 2012.

Vzdělávací kurz je určen aktivním **učitelům českého jazyka a literatury 2. stupně ZŠ, SOŠ, SOU a gymnázií**. Cílem Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy je účastníkům představit **zajímavá témata a poslední trendy v českém jazyce a v české literatuře**. Po absolvování kurzu každý pedagog získá **nové poznatky a nápady**, které následně může **aplikovat v praxi při výuce českého jazyka a literatury na příslušné škole**.

Odbornými garanty Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy jsou PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA, z Ústavu pro jazyk český AV ČR a PhDr. Robert Kolár, Ph.D., z Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Místo konání: zasedací sál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1 (15. 10. 2019) a budova Akademie věd ČR, Národní 1009/3, Praha 1, sál č. 205 (14. a 16. 10. 2019)

Témata	Přednášející
Výslovnost cizích slov I.	Mgr. Martin Havlík, Ph.D.
Výslovnost cizích slov II.	Mgr. Lucie Jílková, Ph.D.
Vícejazyčnost jako společenský a jazykovědný „problém“	Mgr. Helena Özörencik
Hacknutá čeština: debata o dynamice současného lexikonu	Kolektiv diskutujících
Rukopisy královédvorský a zelenohorský a český romantický nacionalismus	PhDr. Dalibor Dobiáš, Ph.D.
Máchův Máj v pohledu dnešního vydavatele	Mgr. Michal Charypar, Ph.D.
K čemu germanobohemistika aneb Wo ist mein Heim?	PhDr. Václav Petrbok, Ph.D.
Jak česká literatura loupežníka napravila, jednoho hraběte zachránila a bohy obměkčila	Mgr. Václav Smyčka, Ph.D.
Čí národ pekla hrůzy slavně překoná? aneb Není Libuše jako Libuše	PhDr. Ladislav Futtera
Exkurze	
Komentovaná prohlídka Veletržního paláce	Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Program

Pondělí 14. 10. 2019 Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1, sál 205

8:30 – 9:00	Registrace účastníků
9:00 – 9:05	Zahájení Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy
9:05 – 10:10	Přednáška Výslovnost cizích slov I. Mgr. Martin Havlík, Ph.D. – Ústav pro jazyk český AV ČR
10:10 – 10:20	Přestávka
10:20 – 11:20	Přednáška Výslovnost cizích slov II. Mgr. Lucie Jílková, Ph.D. – Ústav pro jazyk český AV ČR
11:20 – 11:35	Občerstvení
11:35 – 12:45	Přednáška Vícejazyčnost jako společenský a jazykovědný „problém“ Mgr. Helena Ůzörencik – Ústav pro jazyk český AV ČR
12:45 – 14:00	Přestávka na oběd
14:00 – 15:00	Debata Hacknutá čeština: debata o dynamice současného lexikonu Martin Kavka, Mgr. Michal Škrabal, Ph.D., Mgr. Michaela Lišková, Ph.D.

Úterý 15. 10. 2019 Ústav pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3, Praha 1

9:00 – 10:45	Přednáška Rukopisy královédvorský a zelenohorský a český romantický nacionalismus PhDr. Dalibor Dobiáš, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR
10:45 – 11:00	Občerstvení
11:00 – 12:45	Přednáška Máchův Máj v pohledu dnešního vydavatele Mgr. Michal Charypar, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR
12:45 – 14:00	Přestávka na oběd
14:00 – 16:00	Exkurze Komentovaná prohlídka Veletržního paláce Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D. Exkurze bude rozdělena na dvě skupiny v časech 14:00 – 15:00 a 15:00 – 16:00

Středa 16. 10. 2019 Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1, sál 205

9:00 – 10:00	Germanobohemistické dopoledne K čemu germanobohemistika aneb Wo ist mein Heim? PhDr. Václav Petrbock, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR Čí národ pekla hrůzy slavně překoná? aneb Není Libuše jako Libuše PhDr. Ladislav Futtera – Ústav pro českou literaturu AV ČR
10:00 – 10:05	Přestávka
10:05 – 11:05	Jak česká literatura loupežníka napravila, jednoho hraběte zachránila a bohy obměkčila Mgr. Václav Smyčka, Ph.D. – Ústav pro českou literaturu AV ČR
11:05 – 11:20	Občerstvení
11:20 – 12:20	Čí národ pekla hrůzy slavně překoná? aneb Není Libuše jako Libuše PhDr. Ladislav Futtera – Ústav pro českou literaturu AV ČR
12:20	Zakončení Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy a předání certifikátů

Anotace

Výslovnost cizích slov I.

V první části přednášky představíme dostupné fonetické příručky, které se věnují výslovnosti cizích slov v češtině. Především se zaměříme na „návod“ správné výslovnosti cizích slov, který je v nich doporučován.

Mgr. Martin Havlík, Ph.D.

Mgr. Martin Havlík, Ph.D., pracuje v oddělení stylistiky a sociolingvistiky Ústavu pro jazyk český AV ČR. Věnuje se interakční lingvistice a prozódii. Na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy vystudoval obory obecná lingvistika, fonetika a český jazyk literatura, v roce 2012 obhájil doktorskou práci na téma Sekvenční a prozodické aspekty rozhovoru.

Vícejazyčnost jako společenský a jazykovědný „problém“

Přednáška se zaměří na vícejazyčnost v současné české společnosti, její historické kořeny a aktuální výzkum. Výklad nastíní také hlavní proměny chápání vícejazyčnosti v lingvistické teorii a v představách veřejnosti.

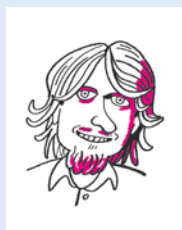

Mgr. Helena Özörencik

Mgr. Helena Özörencik pracuje v oddělení stylistiky a sociolingvistiky Ústavu pro jazyk český AV ČR. Věnuje se sociolingvistice, zejména otázkám vícejazyčnosti, jazykových ideologií a jazykového managementu. Na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy vystudovala obory turkologie, obecná lingvistika a český jazyka literatura, tamtéž nyní pokračuje i v doktorském studiu.

Hacknutá čeština: debata o dynamice současného lexikonu

Kniha *Hacknutá čeština* (2018) vzbudila značný zájem čtenářů i nemalou mediální pozornost, byla reflektována také v lingvistických časopisech. Tento neortodoxní slovník mateřštiny obsahuje na 3000 lexikálních jednotek, které na základě lexikálního materiálu internetového portálu *Čeština 2.0* vybrali a uspořádali Martin Kavka a Michal Škrabal. Publikaci doplňují krátké texty profesionálních uživatelů jazyka. V debatě moderované Michaelou Liškovou bude věnována pozornost současné slovní zásobě i jejímu slovníkovému zpracování.

Martin Kavka

Češtinu studoval, ale nedostudoval, to mu nicméně nezabránilo začít do ní fušovat. Nejdříve jako novinář, později jako copywriter a ze všeho nejvíce jako sběratel slov a zakladatel webového slovníku *Čeština 2.0*. Kromě firemní novinářiny v agentuře Corporate Publishing se věnuje rodinné značce 4 Kavky, pod kterou společně s manželkou a dvěma dětmi oprašuje a vyrábí hry, na něž by se nemělo zapomenout.

Mgr. Michal Škrabal, Ph.D.

Na pražské filozofické fakultě vystudoval český jazyk a literaturu spolu s lotyštinou, od roku 2016 je zaměstnancem Ústavu Českého národního korpusu, vedle lexikografie a kontrastivního výzkumu se zabývá rovněž specifiky básnického jazyka, v současnosti se podílí na kompilaci korpusu současné české poezie. *Hacknutá čeština* je jeho slovníkářským prvorozenětem, lotyšsko-český slovník zůstává (dlouholetým) dezideratem.

Mgr. Michaela Lišková, Ph.D.

Je absolventkou oboru Český jazyk a literatura na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 2004 pracuje v Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. V oddělení současné lexikologie a lexikografie se jako členka hlavní redakce podílí na přípravě Akademického slovníku současné češtiny. Tématem její disertační práce (2018) byly neologismy v teoretické, mediální a běžné perspektivě.

Rukopisy královédvorský a zelenohorský a český romantický nacionalismus

Rukopisy královédvorský a zelenohorský představují nejen neznámější česká falza, výrazně se však promítly i do utváření novodobé české kultury a jejího obrazu v Evropě. Přednáška upozorní na tyto jejich dosud méně známé role, seznámí s příčinami zájmu o Rukopisy v 19. století a jeho nejvýznamnějšími projevy, ať už se jednalo o díla Františka Ladislava Čelakovského, Josefa Mánesa a Bedřicha Smetany, či o jejich příjemce mimo hranice českého jazyka a českých zemí. V závěru položí otázku, jak číst a vykládat podobné artefakty dnes, v době nových „kontrafakt“ a „fake news“.

PhDr. Dalibor Dobiáš, Ph.D.

Literární vědec, který se zaměřuje na českou literaturu 19. a 20. století a její střeoevropské kontexty. Je absolventem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, vedoucím oddělení pro výzkum literatury 19. století Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Působil jako hostující profesor na univerzitách v Benátkách a Padově.

Máchův Máj v pohledu dnešního vydavatele

Přednáška bude zaměřena na zatím poslední kriticky připravené vydání básně Máj Karla Hynka Máchy v knižní řadě Kritická hybridní edice (Ústav pro českou literaturu AV ČR – Akropolis 2019). Přístupnou formou se vyjádří k problematice vydávání Máchova Máje, představí hlavní textové prameny básně (rukopis Máje, tzv. Náčrt či Výklad Máje aj.) a popíše někdy až „detektivní“ práci, kterou badatel musí v dané oblasti vynaložit.

Mgr. Michal Charypar, Ph.D.

Literární historik, bohemista a anglista zaměřený převážně na literaturu 19. století. Je autorem odborných knih o K. H. Máchovi a K. Sabinovi, jejichž vybraná díla také publikoval jako editor. Zabýval se však také výzkumem literární cenzury v druhé polovině 19. století a publikoval studie věnované interpretacím literárního textu, intertextualitě, literárním dějinám, fejetonistice nebo obrozenským písním.

K čemu germanobohemistika aneb Wo ist mein Heim?

Na příkladu českého „kulturního textu“ par excellence, české hymny, budou představeny bohaté možnosti její česko-německé interkulturní analýzy jak v interpretaci jejího textu, tak i v širších kulturněhistorických souvislostech (literatura, divadlo, hudba, výtvarné umění, populární kultura). Seminář bude rovněž věnován – rovněž prostřednictvím různých zvukových nahrávek – recepci tohoto textu v prostředí českých zemí za posledních více než sto padesát let, a to v rovině sakrální, oslavné i satirické. Záměrem výkladu bude konfrontovat zažitě představy o českém národním obrození s otevřenějším modelem jeho reálného dění i působení, a tím i zodpovědět na otázku položenou v názvu přednášky. Jakkoliv představený interkulturní model výkladu je jeden z možných, mohl by totiž prospět k diferencovanějšímu pojetí dějin české kultury a tím i přispět k informovanějším debatám o roli „nás“ a „těch druhých“ v dnešním globalizovaném světě.

PhDr. Václav Petrbok, Ph.D.

Od roku 1997 působí jako vědecký pracovník Ústavu pro českou literaturu AV ČR, od roku 2017 též jako vedoucí nově ustanoveného Germanobohemistického týmu, a jako externí vyučující na Ústavu germánských studií FF UK. V roce 2004 obhájil disertační práci o česko-německo-rakouských literárních vztazích v raném novověku (knižně 2012). V současné době se zabývá česko-německojazyčnými literárními a kulturními vztahy zejména v „dlouhém“ 19. století (literární vícejazyčnost, kulturní zprostředkování, dějiny literární kritiky), literární lexikografií a dějinami germanistiky a bohemistiky v českých zemích (antologie textů Arnošta Viléma Krause s úvodní studií, 2016). Je mj. spolupracovníkem různých slavistických a germanistických projektů v Rakousku a Německu, členem Česko-německé komise historiků, redakčních rad několika časopisů a ediční řady *Intellektuelles Prag* im 19. und 20. Jahrhundert.

Jak česká literatura loupežníka napravila, jednoho hraběte zachránila a bohy obměkčila

Literatura českého národního obrození působí jako jedno z nejnudnějších témat literárních dějin. Odrázuje její prvoplánové vlastenectví, naivnost příběhů a lokálnost témat. Pohled zprostředkovaný tradičními učebnicemi však klame. Málokdy jindy byla česká literatura tak úzce propojena s literaturou světovou a literaturou psanou v českých zemích německy. Obrozenci vycházeli z dobových bestsellerů anglické a německé literatury, jejich příběhy si přisvojovali a častokrát jim dávali úplně nové vyznění. Z padoucha se tak mohl stát hrdina, ze sebevraha šťastný manžel. V přednášce se dozvíme o proměnách těchto příběhů a provázanosti literatur různých jazyků.

Mgr. Václav Smyčka, Ph.D.

Od roku 2016 působí na Ústavu pro českou literaturu AV ČR v oddělení literatury 19. století a v později založeném Germanobohemistickém týmu. Studoval historii a germanistiku na FF UK. V roce 2016 obhájil disertační práci o proměně času a dějepisectví v osvícenství. Zabývá se vztahy české a německé literatury v 18. a první polovině 19. století, mechanismy kolektivního vzpomínání a časem jako kulturním fenoménem. V roce 2019 vydal knihu o vzpomínání na odsun německého obyvatelstva v soudobém umění a literatuře.

Čí národ pekla hrůzy slavně překoná? aneb Není Libuše jako Libuše

Období od 60. do počátku 80. let 19. století je v dějinách české společnosti rámcováno příběhem stavby pražského Národního divadla. Budova, její výtvarná výzdoba i otevření slavnostní operou Bedřicha Smetany Libuše se stala vyvrcholením historismu české společnosti, hledající jistotu své budoucnosti v (polo)mytické minulosti, garantované zvláště Rukopisy královédvorským a zelenohorským. Seminář si přitom klade za cíl problematizovat tento monumentalizující a patetizující obraz českého národního mýtu (který současnému čtenáři zprostředkovávají zvláště Jiráskovy Staré pověsti české) s pomocí četby textů jak české, tak německé provenience převážně z první poloviny 19. století s tematikou vyšehradských pověstí. V kontextu jednotlivých ukázek by měl být naznačen bouřlivý vývoj ztvárnění pověstí o Libuši v průběhu 19. století, a tedy i relativní novost a nesamozřejmost jejich podoby, která je tradována do současnosti. Hlavním průvodcem semináře bude herec a dramatik Josef Jiří Kolár (1812–1896), publikující i hrající jak v češtině, tak v němčině, jehož životní osudy a díla ukážou postupný přechod od konceptu zemského vlastenectví k etnickému nacionalismu.

PhDr. Ladislav Futtera

Od roku 2017 působí na Ústavu pro českou literaturu AV ČR v oddělení literatury 19. století a v Germanobohemistickém týmu, mimoto vyučuje na Gymnáziu Dr. Josefa Pekaře v Mladé Boleslavi. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy vystudoval bohemistiku, germanistiku a historii, tamtéž se nyní v rámci doktorského studia zabývá regionální literaturou v 19. století na příkladu Krkonoš a Šumavy. Badatelsky se zaměřuje na česko-německé literární vztahy v období „dlouhého“ 19. století (monograficky zpracováno na příkladu mýtu o kněžně Libuši v českém a německém písemnictví), regionální literaturu a kontakty s Lužickými Srby v meziválečném Československu.

Exkurze

Komentovaná prohlídka Veletržního paláce

Komentovaná prohlídka nové a v mnohém převratné expozice První republika 1918–1938 ve Veletržním paláci (Národní galerie), která ukazuje provoz tehdejších kulturních institucí, galerií i nakladatelství od Prahy přes Brno až po Košice nebo Užhorod. Budeme se věnovat vybraným výtvarným dílům a jejich souvislostem s literaturou a literárním životem na pozadí nejednoznačné a vnitřně diferencované dobové kulturní situace.

Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Zabývá se historickou poetikou a teorií literatury a výtvarného umění. Společně s Alicí Jedličkovou napsala monografii Viditelné popisy (2016), jež usiluje o rehabilitaci popisu odhalením jeho reprezentačního potenciálu z pohledu několika disciplín. V poslední době ve spolupráci s historiky umění sleduje fenomény procházející napříč uměními (knihy Nespátříte hada, 2017, Cirkus pictus – zázračná krása a ubohá existence, 2017). Působí v odděleních teorie Ústavu pro českou literaturu AV ČR a Ústavu dějin umění AV ČR; na FF MU se podílí na rozvíjení oboru Literatura a mezikulturní komunikace.

Odborní garanti:

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

Ústav pro jazyk český AV ČR

Působí v Ústavu pro jazyk český AV ČR jako zástupkyně ředitele a v Kanceláři AV ČR jako členka Akademické rady. Vystudovala filozofii, český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě UK a mediální studia na Fakultě sociálních věd UK. Je autorkou knihy *McDonald's – tak trochu jiná kultura?* (Karolinum, 2006), spoluautorkou Internetové jazykové příručky (prirucka.ujc.cas.cz), editorkou a vedoucí autorkou několika kolektivních monografií: *O češtině 1–3* (Česká televize, 2007, 2008, 2010), *Jsme v češtině doma?* (Academia, 2012), *Akademická příručka českého jazyka* (Academia, 2014, 2. vyd. 2019), *Čeština nově od A do Ž* (Academia, 2016), zpracovatelkou normy ČSN 01 6910 (ÚNMZ, 2014), členkou redakční rady časopisu *Naše řeč* a autorkou řady odborných studií, popularizačních textů a mediálních projektů.

PhDr. Robert Kolár, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Působí v Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, kde se věnuje teorii verše. V minulosti působil jako učitel českého jazyka a literatury na Anglickém gymnáziu v Praze. Je autorem či se spolupodílel na tvorbě knih *Teorie literatury: učebnice pro střední školy* (Fraus, 2014), *Úvod do teorie verše* (Akropolis, 2013), *Interpretace textů (nejen) ke státní maturitě* (Akropolis, 2010). Řídí Seminář České knihovny, edici přinášející interpretace literárních děl pro učitele a studenty. Je členem redakční rady časopisu *Český jazyk a literatura*.

Organizační zajištění:

Mgr. Zuzana Vsetečková

Středisko společných činností AV ČR

Divize vnějších vztahů - odbor projektů rozvoje lidských zdrojů

Vodičkova 40

110 00 PRAHA 1

Tel.: 734 685 738

E-mail: vseteckova@ssc.cas.cz